

## **Література**

1. *Лучко М. Р.* Спільна діяльність: правове забезпечення, облік та оподаткування : навч. посібник / М. Р. Лучко, М. М. Шестерняк. — Тернопіль : ТАЙП, 2009. — 126 с.
2. *Привалова Н. Є.* Аспекти організації бухгалтерського обліку спільної діяльності без створення юридичної особи / Неля Привалова // Галицький економічний вісник. — 2009. — №2. — С. 164—167.
3. *Резнікова В. В.* Правове регулювання спільної господарської діяльності в Україні [навч. посібник] / В. В. Резнікова. — К. : Центр учбової літератури, 2007. — 280 с.

**Куцинська М. В.**, аспірант кафедри обліку і аудиту,  
Національна металургійна академія України

### **ОБЛІКОВА ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КАФЕДР ЗАКЛАДУ ОСВІТИ**

В сучасних умовах розвитку ринкових відносин ефективність функціонування вищих навчальних закладів все більшою мірою залежить від ефективності діяльності їх основних структурних підрозділів — кафедр, які забезпечують здійснення освітньо-професійної підготовки студентів, отримання закладом значної частини своїх доходів та формування основних витрат навчального процесу. Оцінка ефективності діяльності кафедр у значній мірі визначається рівнем інформаційного забезпечення, змістове наповнення якого залежить від показників, які використовуються для оцінки ефективності діяльності.

Для оцінки ефективності діяльності основних структурних підрозділів вищого навчального закладу пропонується використовувати показник ефективності діяльності кафедр, який розраховується як сума стандартизованих показників грошового потоку та рентабельності основних засобів кафедри з урахуванням коефіцієнтів значущості, визначених на основі експертної оцінки [1—3]. Що стосується показника грошового потоку, то слід зазначити, що здійснення освітнянської діяльності кафедрами призводить до витрат, пов'язаних із навчальним процесом, і в той же час, до отримання закладом освіти значної частини своїх доходів. Державні вищі навчальні заклади як неприбуткові організації відповідно до норм діючого законодавства не можуть мати прибутку [4], тобто всі доходи, які заклад освіти отримує як від держави, так і з інших джерел, мають використовуватись у повному

обсязі для здійснення основного виду діяльності. Однак, доходи і витрати кафедр найчастіше не співпадають. Різницю між доходами та витратами кафедри становить грошовий потік, який відображає результативність діяльності кожної з них. Показник рентабельності основних засобів кафедри розраховується як відношення грошового потоку кафедри до залишкової вартості її основних засобів, котра не включає їх вартість, втрачену внаслідок зносу, та відображає ефективність використання ресурсів закладу його кафедрами.

Оскільки в теперішній час доходи та витрати вищого навчального закладу плануються та обліковуються в цілому по закладу освіти, виникає необхідність розподілу між кафедрами доходів від здійснення освітньо-професійної підготовки студентів та загальних витрат вищого навчального закладу. Для визначення доходу кожної кафедри вищого навчального закладу пропонується розподіляти доходи закладу освіти від здійснення освітньо-професійної підготовки студентів між кафедрами пропорційно до питомої ваги кількості годин по дисциплінах, які викладаються відповідною кафедрою, у навчальних планах різних спеціальностей [1, 3]. Для визначення доходів кафедр необхідним є збір, накопичення та обробка облікової інформації з відповідних документів:

- 1) для визначення кількості студентів, які навчаються на бюджетній та платній основі за кожною з спеціальностей по кожній формі навчання — затверджений контингент студентів;

- 2) для визначення суми коштів, яку має отримувати заклад за навчання одного студента на платній основі за кожною спеціальністю по усім формам навчання — відомість вартості навчання на платній основі;

- 3) для визначення бюджетного фінансування навчання одного студента — план використання бюджетних коштів, звіт про надходження та використання коштів загального фонду;

- 4) для визначення питомої ваги дисциплін кожної кафедри у навчальних планах спеціальностей — навчальні плани спеціальностей.

З метою аналізу витрат вищого навчального закладу пропонується використовувати їх розподіл на прямі та непрямі за ознакою «об'єкт віднесення», яким виступають кафедри вищого навчального закладу. Непрямі витрати розподіляються між кафедрами відповідно до обґрунтованих баз розподілу [1, 3]. Для розрахунку загальної суми витрат кожної кафедри необхідно виявити ті документи, які відображають відповідну облікову інформацію, що дозволить здійснити її збір, накопичення та обробку:

1) для визначення заробітної плати та нарахувань на неї для професорсько-викладацького складу кафедр та для адміністративно-управлінського персоналу закладу — розрахунково-платіжні відомості, штати кафедр;

2) для визначення витрат на придбання основних засобів на кафедрі та для закладу освіти в цілому — акти прийому-здачі об'єктів основних засобів, інвентарні картки обліку об'єктів основних засобів, штати кафедр;

3) для визначення витрат на поточний та капітальний ремонт основних засобів кафедр та вищого навчального закладу в цілому — акти прийому-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів основних засобів, акти виконаних робіт, інвентарні картки обліку об'єктів основних засобів, штати кафедр;

4) для визначення витрат на предмети і матеріали кафедр та вищого навчального закладу в цілому — прибуткові ордери, касові ордери, звіти про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, штати кафедр;

5) для визначення витрат кафедр та вищого навчального закладу в цілому на послуги зв'язку — квитанції про витрати на послуги зв'язку, штати кафедр;

6) для визначення витрат на відрядження персоналу кафедр та адміністративно-управлінського персоналу закладу освіти — касові ордери, звіти про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, службові записки, штати кафедр;

7) для визначення витрат на комунальні послуги — план використання бюджетних коштів, звіт про надходження та використання коштів загального фонду, звіт про надходження та використання коштів, отриманих як плата за послуги, що надаються бюджетними установами, штати кафедр, контингент студентів, план-схема розташування підрозділів вищого навчального закладу.

Для здійснення розрахунку показника рентабельності основних засобів кожної кафедри необхідно визначити їх залишкову вартість та вирахувати з неї вартість тих, які не використовуються на даний момент, тобто є законсервованими. Для збору та аналізу відповідної інформації необхідно опрацювати такі документи: інвентарні картки обліку об'єктів основних засобів кожної кафедри та описи законсервованих об'єктів основних засобів кафедр.

Використання розглянутого інформаційного забезпечення дозволить визначити та аналізувати ефективність діяльності кафедр і забезпечити керівництво закладу інформацією для планування, організації та контролю його діяльності.

## Література

1. Куцинська М. В., Величко О. Г., Король Г. О. Удосконалення управлінського обліку та контролю ефективності функціонування кафедр вищого навчального закладу // Економіка: Проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. — Вип. 247: В 6 т. — Т. IV. — Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. — С. 898—908.

2. Величко О. Г., Король Г. О., Куцинська М. В. Методичний підхід до удосконалення обліково-аналітичної системи підготовки інженерів для металургії // Економічний вісник Національного гірничого університету. — 2009. — № 3. — С. 128—137.

3. Куцинська М. В., Король Г. О. Аналітичне забезпечення оцінки ефективності функціонування кафедр вищого навчального закладу // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку»: Збірник наукових праць. — Випуск № 647. — Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. — С. 563—567.

4. Закон Украины от 22.05.97 г. № 283/97-ВР «О налогообложении прибыли предприятия» с изм. и доп. // Все о бухгалтерском учете. — 2005. — № 86 (1119). — С. 2—44.

**Куцик П. О.**, доц. кафедри  
бухгалтерського обліку, перший проректор,  
Львівська комерційна академія

## КОНТРОЛІНГ — СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

**Актуальність проблеми дослідження.** На даному етапі розвитку вітчизняного підприємництва постала необхідність в інтегрованій інформаційній базі для підтримки основних функцій менеджменту, що пов'язано насамперед із забезпеченням виживання та запобігання кризових ситуацій на підприємствах. Підтвердженням цьому є неналежне використання сучасних елементів обліку, аналізу, контролю і прогнозування та нездатність сучасного менеджменту підприємств складати тактичних планів розвитку підприємств, а про середньострокові чи довгострокові навіть немає мови.

Проблему формування єдиної інформаційної бази в рамках окремого підприємства (корпорації, компанії) та ефективного управління ним для забезпечення довгострокового функціонування на ринку вирішує контролінг.